

8. Рибалко, В. П. Генофонд, оцінка та використання свиней / В. П. Рибалко, В. П. Буркат, М. Д. Березовський. – К. : Асоціація «Україна», 1994. – 123 с.

9. Свинарство. /Волощук В.М., Рибалко В.П., Березовський М.Д. та інш. – К.: Аграрна наука. – 2014. 587 с.

УДК:636.4.033:591.151

ВИРОЩУВАННЯ СВИНЕЙ З УРАХУВАННЯМ СТАТЕВОГО ДИМОРФІЗМУ

Гарматюк К.В., доктор філософії

Одеський державний аграрний університет

Постановка проблеми. Дослідження забійних та м'ясних якостей свиней є важливим напрямом, оскільки мають велике значення для виробників та споживачів. Вивчення впливу статевого диморфізму на різні аспекти якості м'яса та процесу забою наразі є об'єктом дослідження і може стати розв'язанням таких питань, як вплив різниці статі на:

1. Вагу та розмір: як правило, кнури більші за розміром та вагою ніж свинки, що може впливати на вихід м'яса під час забою.

2. Раціон та годівля різних статево-вікових груп: оптимізація витрат раціону, для досягнення кращих результатів, зокрема рівень протеїнового живлення.

3. Забійні показники та вік забою: вивчення питання досягнення максимальних забійних показників та якості м'яса, вивчення впливу різниці статі на текстуру, смак, масове відношення м'яса та жиру.

Мета роботи. Вивчити вплив статевого диморфізму на живу масу свиней від свиноматок різного походження та у різних поєднаннях.

Результати досліджень. Дослідження впливу статевого диморфізму на забійні та м'ясні якості свиней проведені вітчизняними вченими [1,2,3,4] показали, що експресія статевого диморфізму по-різному впливає на швидкість росту та розвитку ремонтного молодняка різної статі в залежності від їх різної порідної належності та походження, що проявляється в тому, що підвищена

експресія статевого диморфізму мобілізує темпи росту у кнурців і, навпаки, не сприяє швидкості росту та розвитку свинок в ранньому віці.

Зокрема, вивчення цього питання на свиноматках різного походження та у різних поєднаннях було проведено в умовах ТОВ «Агрофірма «Шаболат». Результати досліджень мають важливе значення для оптимізації свинарства та виробництва м'яса на півдні України [5,6].

На першому етапі цих досліджень статистично значущої різниці між статями, а також групами свиней різного походження не виявлено.

В процесі подальшого вирощування молодняку свиней різного походження (табл.1) було встановлено:

- у 30-ти денному віці лише в кнурців 1-ї контрольної та 3-ї дослідної групи була перевага над своїми ровесницями на 5,2% ($p < 0,05$) та на 2,2%;
- різниці між кнурцями та свинками 2, 4, 5 дослідних груп не було виявлено;
- по завершенню критичного періоду відлучення поросят у віці 60 днів було відмічено тенденцію до переваги за живою масою свинок у порівнянні з кнурцями у тварин 1-ї контрольної, 2-ї дослідної груп, різниця між статями у цьому віці в молодняку 3-ї та 5-ї дослідних груп відсутня. Кнурці 4 дослідної групи мали тенденцію до переваги над ровесницями за живою масою на 1%.

У молодняку свиней різного походження на ранніх стадіях онтогенезу спостерігалось наступне: кнурці мали тенденцію до дещо більшої ваги за свинок при народженні, і така картина зберігається протягом підсисного періоду; однак після відлучення ця різниця нівелюється до 60-денного віку; на наступних етапах онтогенезу це призводить до зміни тенденції на користь свинок, які перевершують кнурів за живою масою у віці 90 і 120 днів, що свідчить про їх кращу адаптацію до відлучення. Різниця між статями у 150-денному віці знову вирівнюється, але до 180-денного віку вже спостерігається чітка тенденція до більшої маси тіла кнурів порівняно зі свинками (Таблиця 1).

Вивчення росту свиней великої білої та породи п'єтрен виявило більш виражену тенденцію до прояву статевого диморфізму в живій масі в період вирощування молодняку великої білої породи до віку 180 днів, в той час як молодняк п'єтрен мав зворотну тенденцію у віці 60-150 днів. При досягненні однорічного і дворічного віку представниками обох статей цих порід за загальної моделі нормального статевого диморфізму у масі тіла, перевищення самців над самками стає більш вираженим для тварин великої білої породи, на відміну від представників породи п'єтрен.

Статевий диморфізм за живою масою у молодняку свиней різного походження у віковій динаміці (0-180 днів), n=10

Вік молодняку, днів / Дослідні групи	0	30	60	90	120	150	180
I (ВБ×ВБ)	105,7	105,2	98,5	98,3	98,1	100,1	103,2
II (F ₁ × ВБ)	97,2	99,6	99,2	99,3	99,0	100,2	101,3
III (F ₁ × F ₁)	104,6	102,2	100,2	98,9	98,9	101,5	102,0
IV (ВБ×Кантор)	100,5	100,4	101,0	99,6	98,7	99,5	100,3
V (ВБ × Л)	100,6	100,5	99,8	98,7	99,0	100,9	101,2

Висновки. Проведені дослідження свідчать про доцільність подальших досліджень з вивчення ефективності окремого вирощування свинок, кабанчиків й кнурців, а також розробка стратегій та рекомендацій для оптимізації процесу вирощування. Однак, враховувати, що молодняку свиней, зокрема кнурцям, в періоди порушення належного прояву статевого диморфізму за таким показником як жива маса слід забезпечувати підвищене енергетичне та протеїнове живлення.

Список використаних джерел

1. Агапова Є. М., Сусол Р. Л., Халак В. І. Вплив статі молодняку свиней на їхні відгодівельні та м'ясні ознаки залежно від рівня забезпеченості сирим протеїном у раціоні. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України: збірник наукових праць. Сільськогосподарські науки.* № 11. Дніпро, 2016. С. 116-119.
2. Карапуз В. Д. Статевий диморфізм і продуктивні ознаки свиней. *Тваринництво України.* 1997. № 5. С. 7.
3. Коваленко В. П., Карапуз В. Д., Коновалова М. В. Сучасні аспекти використання статевого диморфізму в селекції тварин. *Таврійський наук. вісник.* Херсон, 2000. Вип. 13. С. 76.

4. Пелих В. Г., Величанська С. Л. Вплив рівня статевого диморфізму на інтенсивність росту свиней. *Таврійський науковий вісник*. Херсон, 2002. Вип. 24. С. 69-72.

5. Сусол Р. Л., Ільєва К. В. Відтворювальні ознаки свиней залежно від походження та поєднання в умовах півдня України. *Аграрний вісник Причорномор'я*. Одеса, 2017. Вип.84-1. С. 81-85.

6. Susol R., Garmatyuk K., Tatsiy O. The Phenomenon of Sexual Dimorphism in the Context of Rearing Pigs Modern Commercial Breeds under Conditions of the South of Ukraine. *Scientific Papers-Animal Science Series: Lucrări Științifice - Seria Zootehnie*, 2021. Vol. 75. P.307-312.

УДК 636.4.082.33

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ПЛЕМІННОГО СВИНАРСТВА УКРАЇНИ

Гришина Л.П., доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник, e-mail: ludpavgri@ukr.net

Перетяцько Л.Г., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник, e-mail: lidiplper@ukr.net

Хітрова Н.І., аспірантка

Інститут свинарства і АПВ НААН, м. Полтава, Україна

Високий рівень виробництва й споживання свинини на базі використання генетичного потенціалу свиней визначає продовольчу безпеку, конкурентоздатність та соціально – економічну стабільність суспільства [1]. Разом з тим, племінна робота передбачає комплекс заходів, які забезпечують високу продуктивність тварин за рахунок удосконалення особливостей окремих особин, стада і породи [2].

Загалом в Україні за 2022 рік поголів'я свиней, порівняно з минулим роком, скоротилося на 11,8% і становить 4,9 млн голів. Головним чином це є наслідком війни: деякі великі свинокомплекси під час окупації постраждали через обстріли, а частка східних і південних регіонів на ринку промислової свинини становила 20-25%.